

Regionpolitiskt

program

RFSL Uppsala vill att Uppsala län ska vara ledande i hbtqi-frågor. Där behövs
civilsamhället, regionen och kommunerna, framförallt tillsammans.

Detta regionpolitiska program innehåller fyra områden där hbtqi-personers rättigheter
behöver stärkas i Region Uppsala.

Om RFSL Uppsala

RFSL Uppsala är den lokala avdelningen av nationella RFSL, som verkar för hbtqi-personers rättigheter.

Föreningen är uppbyggd på flertalet initiativ, däribland;

- Uppsala hbtqi-psykologmottagning - Sveriges första och enda psykologmottagning med specialistkompetens i hbtqi-psykologi/psykoterapi
- sociala, stöttande och stärkande träffar och stödgrupper
- Uppsala Pride – Welcome OUT, en mångkulturell pridedefestival som fokuserar på nyanlända, asylsökande och papperslösa hbtqi-personer
- utbildning och skolinformation
- rådgivning med asylrättsjurist för hbtqi-asylsökande
- utbildning i vardagssvenska för hbtqi-nyanlända
- seminarier och föreläsningar med hbtqi-teman
- samarbete med universitetet genom att tillgodose praktikplatser samt att bidra till studier med hbtqi-teman
- samarbete med hbtqi-ungdomsföreningar (bl.a. genom Queer Prom, ett tryggt och alkoholfritt event för hbtqi-ungdomar, tillsammans med RFSL Ungdom Uppsala) samt övriga initiativ för hbtqi-ungdomar (bl.a. kommunens hbtqi-ungdomshäng Café Colorful)

Samtliga av föreningens initiativ är på olika sätt kopplade till att stärka den psykiska hälsan och livssituationen för hbtqi-personer.

Utöver dessa initiativ samarbetar föreningen nära både offentliga aktörer och andra organisationer för att politiskt och med kompetenshöjande insatser stärka hbtqi-personers situation i Uppsala län.

1. Långsiktigt stöd, samverkan och idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Sedan 2018 har RFSL Uppsala haft ett nära samarbete med Region Uppsala, med regelbundet återkommande samarbetsträffar kopplat till regionens och föreningens utbildningsinitiativ, föreningens hbtq-psykologmottagning, könsutredningsteamet på Affektiva specialmottagningen och BUP samt regionens och föreningens generella hbtqi-arbete.

I linje med RFSL:s nationella mål för samhällsförändring, om att möjligheten att ingå idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan hbtqi-organisationer och kommuner, regioner/landsting och stat förbättras, ser RFSL Uppsala positivt om att på sikt ingå idéburet offentligt partnerskap med Region Uppsala. På regional nivå skulle det vara av stort intresse att samverka kring bl.a.:

- fortsättning av Uppsala hbtq-psykologmottagning - Sveriges **första och enda** psykologmottagning med specialistkompetens i hbtq-psykologi/psykoterapi
- långsiktigt stöd till Uppsala Pride – Welcome OUT, en mångkulturell pridefestival som fokuserar på nyanlända, asylsökande och papperslösa hbtqi-personer
- Region Uppsalas arbete i hbtqi-frågor, bl.a. med Beredningen för demokrati, jämställdhet och integration
- könsbekräftande vård
- hiv/STI-frågor
- regionens och föreningens utbildningsinitiativ samt hbtqi-kompetens inom regional verksamhet

RFSL Uppsala vill

- **att** Region Uppsala och RFSL Uppsala tecknar ett långsiktigt samverkansavtal

2. Kortare kötider till könsutredningsteam

Den höga psykiska ohälsan och suicidrisken hos transpersoner innebär att den könsbekräftande vården bör betraktas som högprioriterad. I *Utredningen om stärkt ställning och bättre levnadsvillkor för transpersoner* (SOU 2017:92) nämns att 210 anser att den sammanlagda könskorrigering behandlingen ökat ens livskvalitet, när endast 9 anser att den minskats. Dessutom anger 203 att den förbättrat ens psykiska hälsa, när endast 16 anser att den försämrats. Den könsbekräftande vården är alltså hälsofrämjande för en stor majoritet. 206 anger att de är glada för att ha gjort behandling, när endast 1 anger att den ångrat sig. SOU 2017:92 hänvisar även till att 91,9% efter transition upplever könskongruens (d.v.s. att ens egen inre upplevelse av kön stämmer överens med kroppen och det kön en är folkbokförd i), att 95% var nöjda med att ha genomgått en könsbekräftande process och att ingen av respondenterna i en studie som genomgått underlivskirurgi ångrat sig. Antalet som valt att återgå till tidigare juridiskt kön efter ett juridiskt könsbyte har minskat signifikant. 2,2% ansökte om nytt fastställande mellan 1960 och 2010, men under den senaste 10-årsperioden som mätts (2001-2010) var ångerfrekvensen endast 0,3%.

I oktober 2018 var kötiderna till ett första möte hos könsutredningsteamerna 12 månader för Affektiva specialmottagningen och 7 månader för BUP. Transgender Europe (TGEU) rapporterade i studien *Overdiagnosed but Underserved* (2017) att en majoritet av transpersoner i Sverige dragit sig från att uppsöka vården, främst på grund av rädsla för fördomar. Detta innebär att många redan kan ha varit i behov av vård länge innan de ställer sig i kö. På detta krävs idag remiss från psykiatriker till könsutredningsteamet på Affektiva specialmottagningen. Detta leder till en kötid som i praktiken blir längre än de 12 månaderna. Vidare nämner SOU 2017:92 att intern kötid under utredning i Uppsala "varierar lite beroende på bemanningen", att "inom ett år hinner vi göra klart utredningen och ställa diagnosen" samt att kötid för önskade operationer efter diagnos är 1-7 månader för mastektomi. För underlivskirurgi (som görs i andra län) är väntetiderna längre. Totalt innebär detta många år i väntetid för att få önskade behandlingar. I jämförelse är kötiderna till ett första möte i Linköping max 60 dagar med möjlighet till egenremiss, 2 månader (ofta tidigare) för kuratorskontakter inom teamet och 3 månader för psykologer inom teamet, vilket förväntas förbättras framöver. Att minska kötiderna går hand i hand med att SOU 2017:92 nämner att 93% av transkvinnor, 92% av transmän och 84% av ickebinära anser att "minska väntetiderna för transvården" skulle förbättra tillgången till transvård.

RFSL Uppsala vill

- **att** resurser till könsutredningsteamerna på Affektiva specialmottagningen och BUP utökas för att korta kötiderna till att motsvara vårdgarantin, 90 dagar

3. Jämlik och tillgänglig testning och behandling av hiv/STI

Folkhälsomyndigheten nämner i *Nationell Strategi mot hiv/ aids och vissa andra smittsamma sjukdomar* att män som har sex med män (MSM), transpersoner och personer med ursprung i högendemiska områden är målgrupper i det hiv/STI-preventiva arbetet. De andra målgrupperna är personer som injicerar droger, unga och unga vuxna i riskutsatthet och personer i prostitution, där hbtqi-personer är överrepresenterade i samtliga. Vidare rapporterar Folkhälsomyndigheten i den nationella strategin att:

- antalet personer i Sverige som lever med en känd hivinfektion ökat från cirka 4'000 till drygt 7'000
- mer än hälften av de som lever med hivinfektion idag är utlandsfödda och många av dem var smittade redan när de kom till Sverige
- ca 30% av smittvägarna för hiv var sex mellan män

Dessutom rapporterar Folkhälsomyndigheten i *Kunskapsstöd och uppföljning (hiv/ STI)* att:

- majoriteten (50,5%) av män diagnostiserade med hiv i Sverige har haft sex med andra män
- 343 av de 430 rapporterade fallen av hiv under 2016 var personer som smittades utomlands
- av de 1'778 fall av gonorré som rapporterats under 2016 överrepresenterades gruppen män som har sex med män med 845 fall
- Uppsala har en av landets högsta andelar rapporterade gonorréfall bland män som har sex med män (68%)
- fallen av multiresistent gonorré fortsätter att öka, särskilt i storstadsregionerna

Trots detta uppger Venerologmottagningen att kostnaden för att testa sig på Akademiska sjukhuset för personer utan svenskt personnummer eller LMA-nummer ligger på mellan 4'000-6'000 kr beräknat för målgruppen män som har sex med män, exklusive eventuell behandling. RFSL Uppsala anser att ett effektivt hiv/STI-preventivt arbete behöver omfatta alla som vistas i Uppsala län, oavsett om personen har märkt av symptom eller ej. Dessutom är det viktigt att det hiv/STI-preventiva arbetet når prioriterade målgrupper, t.ex. asylsökande, papperslösa och nyanlända hbtqi-personer under Uppsala Pride – Welcome OUT, som riktar sig till just denna målgrupp.

RFSL Uppsala vill

- **att** kostnad för testning och behandling av hiv/STI ska vara jämlik för alla i hela Region Uppsala
- **att** långsiktig finansiering ges civilsamhällets organisationer som tillhandahåller information kring och testning av hiv/STI till prioriterade grupper

4. Ökad kunskap kring normer, hbtqi och personer med erfarenhet av sex mot ersättning

Myndigheten för Ungdoms- och Civilsamhällesfrågor (MUCF) rapporterar att 25% av unga homo- och bisexuella kvinnor har försökt ta sitt eget liv, samt att 65% av unga kvinnor och 48% av unga män blivit dåligt bemötta inom sjukvården och har ett lågt förtroende för vården.

I Transgender Europe:s jämförande studie *Overdiagnosed but underserved* (2017) rapporterades att bland Sverige, Spanien, Polen, Serbien och Georgien mådde transpersoner i Sverige näst sämst. 62% av de svenska svaranden uppgav att de drar sig för att besöka vården. Samtidigt som denna studie släpptes gick RFSL ut med ett pressmeddelande och kommenterade att 39% av transpersoner i studien rapporterade sin hälsa som dålig i stort, när siffran endast är 5% över hela Sveriges befolkning.

Socialstyrelsens *Psykisk ohälsa bland personer i samkönade äktenskap* (2016) visar att risken för ångest och depression är dubbelt så hög bland vuxna hbtq-personer som hos resterande befolkning och att risken för alkoholmissbruk hos yngre hbtq-kvinnor är sju gånger högre. Även mortaliteten bland hbtq-personer är högre, på grund av suicid och hiv/aids. Dessutom finns det en större prevalens av allvarligare sjukdomar såsom psykos samt ett större bruk av psykofarmaka.

Den höga misstron och osäkerheten hbtq-personer har mot vården, tillsammans med den mycket höga psykiska ohälsan samt prevalensen av allvarligare sjukdomar gör det tydligt att det finns ett behov av hbtqi-specialistvård samt både breda och djupa kompetenshöjande insatser inom vården kopplat till hbtqi.

Vidare uppgav hela 17,5% av hbtq-personer i åldern 15-25 år i en studie från RFSL Ungdom att de haft erfarenhet av sex mot ersättning. Även denna grupp har även erfarenheter av dåligt bemötande, okunskap och stigmatisering från stödfunktioner. På grund av detta är det även viktigt att vårdpersonal har kunskap om personer med erfarenhet av sex mot ersättning, framförallt hbtq-personer.

RFSL Uppsala vill

- **att** medel ges för en fortsättning av Uppsala hbtq-psykologmottagning - Sveriges första och enda psykologmottagning med specialistkompetens i hbtq-psykologi/psykoterapi
- **att** vårdgivare inom Region Uppsala både brett och djupt ska ha kunskap kring normer, hbtqi-frågor, bemötande från ett hbtqi-perspektiv och hbtq-psykologi
- **att** mottagningar inom Region Uppsala ska ta fram handlingsplaner för att vara en bättre arbetsplats samt erbjuda bättre vård för hbtqi-personer
- **att** vårdgivare inom Region Uppsala ska ha kunskap kring personer som har erfarenhet av sex mot ersättning
- **att** långsiktig finansiering ges civilsamhällets organisationer som tillhandahåller undervisning om normer och hbtqi-frågor inom vården

“RFSL Uppsala – Regionpolitiskt program”, antaget av årsmötet 2019-02-16

Text: RFSL Uppsala

Form: Adrian Kunce

Omslagsbild: rawpixel / unsplash.com

RFSL Uppsala : en avdelning av
Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter

Telefon: 070 033 38 30

Adress: Ljusbärargatan 2, 754 23 Uppsala, Sweden

E-mail: [uppsala@rfsl.se](mailto: uppsala@rfsl.se)

Hemsida: uppsala.rfsl.se